

Warszawa, dnia 23 grudnia 2008 r.

Minister Spraw Zagranicznych

KBT 2008/16690

SEKRETARIA'T
Biura Prac Senackich
31.12.08
wzotyęto dn.....
10077 nadois.....

Pan Bogdan BORUSEWICZ
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na oświadczenie Pana Senatora Zdzisława Pupy (pismo nr BPS/DSK-043-1128/08 z dnia 28 listopada 2008 r. złożone podczas 22 posiedzenia Senatu RP w dniu 20 listopada 2008 r., uprzejmie informuję:

1. Ustawa o Karcie Polaka obowiązuje od 29 marca 2009 r. Zamysłem ustawodawcy, wyrażonym bardzo wyraźnie w preambule, jest dążenie do wzmocnienia więzi łączących Polaków na Wschodzie z Macierzą i wspieranie ich starań o zachowanie języka polskiego oraz kultywowanie tradycji narodowej. Posiadacze Karty Polaka posiadają pewne przywileje (np. możliwość ubiegania się o bezpłatną wizę krajową, możliwość podejmowania pracy i nauki na takich samych zasadach jak obywatele polscy), ale główny wymiar Karty Polaka nosi charakter moralnego zadośćuczynienia wobec tych Polaków, którzy na skutek zmiennych losów naszej Ojczyzny utracili obywatelstwo polskie.

Karta Polaka nie jest dystrybuowana. Jest to dokument potwierdzający przynależność do narodu polskiego przyznawany przez konsula w drodze decyzji administracyjnej tym osobom, które spełnią określone w ustawie warunki.

Do chwili obecnej podjęto już ponad 15 tys. decyzji o przyznaniu Kart Polaka. Decyzje o przyznaniu podejmują suwerennie konsulowie RP. W przypadku podjęcia decyzji odmownej – do tej pory podjęto zaledwie kilkadziesiąt takich decyzji - zainteresowanemu przysługuje prawo odwołania do specjalnego organu powołanego przez premiera - Rady ds. Polaków na Wschodzie. Na dzień dzisiejszy złożono zaledwie kilka odwołań.

Całokształt spraw związanych z realizacją ustawy o Karcie Polaka jest monitorowany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

2. Polityka „ograniczonego otwarcia” wobec Białorusi prowadzona od 2007 r. przez Polskę, z którą wiąże się złagodzenie kursu UE wobec reżimu A. Łukaszenki, spowodowała obniżenie poziomu represji wobec działaczy nieuznawanego przez RB Związku Polaków na Białorusi, którego prezesem jest Andżelika Borys. Ustały niemal zupełnie takie działania administracyjno-prawne jak aresztowania działaczy polskich, częste przesłuchania, przetrzymywanie paszportów zagranicznych. Nie oznacza to oczywiście, że sytuacja Polaków na Białorusi jest już, choćby w miarę, satysfakcjonująca. Pozostało jeszcze bardzo wiele poważnych problemów, jak nieuznanie przez Mińsk demokratycznie wybranego kierownictwa ZPB, blokowanie rozwoju oświaty w języku polskim i wiele innych. Rozpoczęty dialog ze stroną białoruską otwiera jednak szersze pole dla działań dyplomatycznych w tych sprawach, zwiększając szanse na poprawę sytuacji.

Podział wśród działaczy Związku Polaków na Białorusi został spowodowany drastyczną akcją wobec ZPB przeprowadzoną przez władze białoruskie w 2005 r. Władze RB, nie uznając wyników demokratycznie przeprowadzonych w marcu 2005 r. wyborów do kierownictwa Związku, zdelegalizowały tę polską organizację. Następnie przy użyciu KGB i sił porządkowych, łamiąc wszelkie zasady praworządności, zmontowano marionetkowy „ZPB”, kontrolowany całkowicie przez białoruskie służby specjalne. Polska nie uznała nowej organizacji i zablokowała pomoc z kraju dla jej „działaczy”, jednocześnie wspierając autentyczny Związek Polaków. Polityka rządu polskiego nie spowodowała istniejącego rozłam; była tylko reakcją na łamanie praw mniejszości polskiej i nieuprawnione działania władz białoruskich. Taką linię postępowania wobec ZPB akceptowały trzy kolejne, rządzące w Polsce w latach 2005-2008, koalicje polityczne.

3. Obecnie z terytorium Polski na obszar byłego ZSRR nadają trzy stacje radiowe (Radio Racja, Europejskie Radio dla Białorusi, Polskie Radio dla Zagranicy) i jedna telewizyjna (TV Belsat).

TV Belsat

Decyzja o powołaniu TV Belsat wynikała z potrzeby rozszerzenia dostępu do niezależnej informacji dla społeczeństwa białoruskiego. Projekt wsparły rządy: Litwy, Wielkiej Brytanii, Irlandii, USA. Realizatorzy telewizji współpracują z Radiem Wolna Europa, Radiem Svaboda oraz niemiecką Telewizją Deutsche Welle. Program tworzony jest przy większościowym udziale białoruskich dziennikarzy. Jest to obecnie jedyna stacja telewizyjna na świecie nadająca wszystkie swoje programy w języku białoruskim. Premiera programu miała miejsce 10 grudnia 2007 r., w Światowy Dzień Praw Człowieka.

Poza rządem RP wsparcie finansowe dla TV Belsat na 2009 rok zadeklarowały: USA (m.in. za pośrednictwem IREX), Wielka Brytania (Centralny Fundusz Rządowy) i Litwa. Trwają także rozmowy ze szwedzką agencją rozwojową SIDA. Deklarowane kwoty mieszczą się w przedziale kilkuset tysięcy euro rocznie każda – ze względu na toczące się negocjacje nie można ich na razie sprecyzować.

Radio Racja

Radio Racja (RR) to skrócona nazwa spółki prawa handlowego działająca pod firmą „Białoruskie Centrum Informacyjne sp. z o.o., Białoruskie Radio Racja”. Pierwszy sygnał został wyemitowany 1 listopada 1999 r. przy wsparciu polskiej administracji i finansowaniu ze strony organizacji międzynarodowych.

5 grudnia 2007 r. Sejmowa Komisja Spraw Zagranicznych przyjęła Dezyderat ws. wsparcia dla niezależnej informacji w Białorusi, postulując wsparcie działań Radia Racja kwotą 4 mln zł.

Z uwagi na status prawny stacji oraz przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz ustawy prawo zamówień publicznych nie jest możliwe bezpośrednie przekazanie środków na działalność rozgłośni Białoruskiemu Centrum Informacyjnemu. MSZ pośrednio współfinansował działalność tej rozgłośni poprzez współpracę z organizacją pozarządową Centrum Edukacji Obywatelskiej Polska – Białoruś z Białegostoku, która otrzymywała dotacje w ramach otwartego konkursu ofert (zgodnie z Ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie) i bezpośrednio współpracowała z Białoruskim Centrum Informacyjnym. Konkurencyjność ofert wsparcia działań Radia Racja wobec innych podobnych inicjatyw wiąże się m.in. z możliwością nadawania z terenu Polski 24-godzinne go programu białoruskojęzycznego na własnych częstotliwościach FM.

W styczniu 2008 r. zapoczątkowano prace nad renowacją nadajnika Radio Racja (budowa anteny, umieszczenie nadajnika o ok. 20 m. wyżej w stosunku do poprzedniego usytuowania). Efektem podjętych prac jest zwiększenie mocy sygnału, którego docelowa słyszalność powinna sięgać do 80 km. w głąb Białorusi.

Obecna współpraca MSZ – Białoruskie Centrum Informacyjne obejmuje realizację umowy koprodukcyjnej przewidującej produkcję i emisję na antenie Radio Racja audycji radiowych w języku białoruskim o wartości **906 tys. zł.**

Europejskie Radio dla Białorusi (ERB)

ERB zostało utworzone w 2005 r. przez grupę dziennikarzy białoruskich, którzy zaprzestali współpracy z Radio Racja (RR). Celem ERB jest stworzenie szerokiej platformy medialnej oddziaływującej na białoruską przestrzeń informacyjną poprzez transgraniczne możliwości przekazu informacji, głównie poprzez media elektroniczne.

Główną grupę docelową ERB stanowi młodzież (16-35 lat), format muzyczny to CHR Modern Rock. Wiodącym językiem audycji jest białoruski. Wypowiedzi na antenie w języku rosyjskim nie są tłumaczone.

ERB jest słyszalna na terenie Białorusi na częstotliwościach FM za pośrednictwem trzech rozgłośni radiowych (Radio dla Ciebie/Polska, Radio znad Wili/Litwa, Radio Melodia/Ukraina), od których ERB wynajmuje czas antenowy.

ERB nie posiada koncesji na nadawanie programu na własnych falach ultrakrótkich FM.

Polskie Radio dla Zagranicy

Polskie Radio dla Zagranicy (PRZ) jest częścią radia publicznego, jego zadaniem jest informowanie o wydarzeniach w Polsce, założeniach polskiej polityki zagranicznej, przekazywanie wiadomości na tematy gospodarcze, w tym biznesu i inwestycji zagranicznych. PRZ dostarcza słuchaczom informacji o Polsce i polskim punkcie widzenia na wydarzenia w regionie i na świecie. W audycjach ukazywany jest obraz polskiego społeczeństwa i jego dokonań naukowych i kulturalnych

W 1990 roku Polskie Radio rozpoczęło nadawanie audycji dla Polaków na Ukrainę, Białoruś, Litwę, Łotwę i do Estonii, a dwa lata później rozpoczęły pracę redakcje językowe: litewska, ukraińska, białoruska i czeska. W roku 2000 Polskie Radio dla Zagranicy za pośrednictwem World Radio Network rozpoczęło w technice Real Audio codzienną emisję magazynów informacyjnych w kilku językach.

4. Powroty Polaków ze Wschodu są regulowane odpowiednimi przepisami, a w szczególności zapisami ustawy o repatriacji z 9 listopada 2000 r.

W latach 2001-2007 do polskich placówek dyplomatycznych wpłynęły ogółem 3503 wnioski, w tym 3131 wniosków o wydanie wize repatriacyjnej i 372 wnioski o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony (od sierpnia 2003 na osiedlenie się) i wydanie karty pobytu.

Liczba osób, które przybyły do RP w ramach akcji repatriacyjnej na podstawie wiz repatriacyjnych lub wiz w celu przesiedlenia się wynosiła:

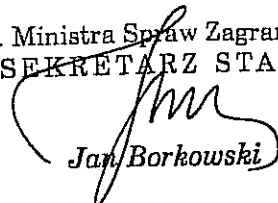
w roku 2001 – 1000,
w roku 2002 – 832,
w roku 2003 – 455,
w roku 2004 – 372,
w roku 2005 – 335,
w roku 2006 – 321,
w roku 2007 – 281.

Łącznie w latach 2001- 2007 w ramach repatriacji do Polski przybyło **3596** osób. Ponadto na podstawie art. 16 i 41 ustawy o repatriacji wojewodowie uznali za repatrianta 999 osób. Gminy zapewniły w latach 2001 do 2007 – 144 lokale mieszkalne dla niewskazanych imiennie repatriantów.

W chwili obecnej realizacja ustawy o repatriacji oraz skala ewentualnych dalszych przyjazdów w ramach repatriacji zależy od możliwości finansowych państwa polskiego, jak i też zamożności jednostek samorządu terytorialnego, które zapewniają mieszkania dla repatriantów.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Spraw Zagranicznych
SEKRETARZ STANU

Jan Borkowski